

VUONOHEVOSTEN JALOSTUSARVOSTELU 2017

1. JALOSTUSARVOSTELUN PERUSTEET

Vuonohevosten kantakirjaan merkitseminen perustuu alkuperäkantakirjan Norsk Hestesenter:n vaatimukseen. Vuonohevosten jalostusarvostelun tavoitteena on edistää rodun jalostusta ja parantaa vuonohevosten käyttöominaisuuksia ja laatua. Vapaaehtoisen jalostusarvostelun perusteella vuonohevonon voidaan siirtää kantakirjan luokkaan 1 tai 2, mikäli yksilö täyttää asetetut minimivaatimukset. Mikäli jalostukseen käytettävä ori ei ole saavuttanut jalostusarvostelussa kantakirjassa määriteltyjä luokan 1 tai 2 minimivaatimuksia, sen jälkeläiset merkitään kantakirjan luokkaan 3.

Jalostusarvostelu suoritetaan ensimmäisen kerran yksilöarvostelussa Suomen Hippos ry:n järjestämässä tai hyväksymässä näyttelyssä. Yksilöarvostelussa arvioidaan rotukohtaisten vaatimusten mukaisesti terveys, luonne, rakenne ja käyttöominaisuudet. Yksilön saavutettua riittävät jälkeläistulokset, tehdään arvostelu jälkeläisten perusteella erikseen määriteltyjen vaatimusten mukaisesti.

2. YKSILÖARVOSTELU

Yksilöarvosteluun tarvittavia tuloksia kerätään Suomen Hippoksen järjestämässä tai hyväksymässä näyttelyissä, joissa poneja ja hevosia arvostellaan terveyden, luonteen, rakenteen ja suoritusten perusteella. Jokainen yksilö voi osallistua jalostusarvosteluun vain kerran kalenterivuoden aikana. Uudelleen arvostelukertoja ei ole rajoitettu. Viimeisin suoritettu arvostelu on aina voimassaoleva ja arvostelu on julkinen. Yksilöarvostelun perustella oriit voidaan palkita I tai II palkinnolla, tammat, ruunat ja nuoret vuonohevokset t I, II tai III palkinnolla.

2.1 Osallistumisoikeudet

Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan yksilöt, jotka merkitty Suomen Hippos ry:n ylläpitämään vuonohevosen kantakirjaan vähintään luokkaan 3.

2.2 Rakennearvostelu

Rakenteesta arvostellaan vähintään seuraavat kohdat

1. tyyppi ja leima
2. pää ja kaula
3. ylälinja
4. etuosa
5. takaosa
6. etujalat ja liikkeiden säännöllisyys
7. takajalat ja liikkeiden säännöllisyys
8. käyntiliikkeet
9. raviliikkeet

10. laukka
11. yleisvaikutelma
12. kaviot

Jokaisesta arvostelukohdasta 1-12 annetaan pisteet 4-10, myös puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Oriiden palkitsemiseen on asetettu pistekeskiarvon minimiraja, muutoin rakennearvostelupisteitä ei lasketa yhteen, vaan palkintoluokka määräytyy yleisvaikutelman ja tyyppin perusteella. Lisäksi muille arvostelukohdille on määritelty minimikriteerit palkintoluokittain.

Palkintoluokat:

Tammat, nuoret ponit ja ruunat

I palkinto: tyyppi ja yleisvaikutelma vähintään 8, kuitenkin toinen näistä vähintään 8,5, mikään arvostelukohta ei alle 6.

II palkinto: tyyppi ja yleisvaikutelma vähintään 7, kuitenkin toinen näistä vähintään 7,5, mikään arvostelukohta ei alle 5.

III palkinto: tyyppi ja yleisvaikutelma vähintään 6, kuitenkin toinen näistä vähintään 6,5, mikään arvostelukohta ei alle 5.

Oriit

I palkinto: tyyppi ja leima sekä yleisvaikutelma vähintään 8, mikään arvostelukohta ei alle 6.

II palkinto: tyyppi ja leima vähintään 8, yleisvaikutelma vähintään 7, mikään arvostelukohta ei alle 5. Oriin pisteiden keskiarvon tulee olla vähintään 7,4.

2.3 Mitat

Jalostusarvostelutilaisuudessa otetaan vähintään seuraavat mitat:

1. säkäkorkeus
  2. lautaskorkeus
- sekä jalostusarvosteltavilta oriilta ja tammoilta lisäksi
3. rinnanympäryys
  4. etusäären ympäryys

Mikäli vuonohevosella on virallinen Suomen Ratsastajainliitto ry:n mittaustodistus, Suomen Hippos ry:n tai ulkomaisessa kantakirjassa hyväksytty mittaustulos säkäkorkeudesta, merkitään tämä mitta jalostusarvostelutietoihin. Muut mitat otetaan jalostusarvostelutilaisuudessa.

2.4 Maitovarsojen arvostelu

Maitovarsojen arvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan tapahtumahetkellä vähintään neljä viikkoa vanhat varsat, jotka polveutuvat rotukohtaisten vaatimusten mukaisesti.

Maitovarsoista arvostellaan vähintään seuraavat kohdat:

- tyyppi ja leima

- liikkeet
- yleisvaikutelma

Maitovarsojen arvostelua ei pisteytetä, vaan ne asetetaan palkintoluokkiin I, II tai III.

2.5 Nuorten vuonohevosten sekä ruunien arvostelu

Nuorten vuonohevosten arvosteluun kuuluvat rakenneominaisuudet.

2.5.1 Osallistumisoikeudet

Nuorten vuonohevosten arvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan 1-3 –vuotiaat tammat ja ruunat sekä 1-2 –vuotiaat oriit, jotka on merkitty Suomen Hippos ry:n ylläpitämään vuonohevosten kantakirjan luokkaan 3.

Neljävuotiaat ja vanhemmat ruunat arvostellaan samalla tavalla kuin nuoret ponit.

2.6 Oriiden jalostusarvostelu

2.6.1 Osallistumisoikeudet

Oriiden jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan vähintään 3-vuotiaat oriit, jotka on merkitty Suomen Hippos ry:n ylläpitämään vuonohevosten kantakirjaan vähintään luokkaan 3.

2.6.2 Terveys- ja kestävyysominaisuudet

Terveysominaisuudet arvioidaan Suomen Hippoksen asettamien ja alkuperämaan vaatimusten mukaisesti. Terveystarkastuksessa kiinnitetään huomiota myös rakenteen kestävyYTEEN.

2.6.3 Rakennearvostelu

Rakennearvostelu suoritetaan kohdassa 2.2 esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

2.6.4 Luonne

Luonnetta arvioidaan tarkkailemalla hevosen käyttäytymistä jalostusarvostelutilaisuudessa. Luonnetta arvioivat sekä eläinlääkäri että käyttökokeen tuomarit.

2.6.5 Käyttöominaisuudet

3- ja 4-vuotiaat oriit

Kolme- ja neljävuotiaan oriin tulee suorittaa hyväksytty ajokoe. Ajokoe suoritetaan lautakunnan jäsenen ohjeiden mukaan. Myös testiohjastaja kokeilee oritta. Arviointiasteikko on hyväksytty/hylätty.

5-vuotiaat ja vanhemmat oriit

Viisivuotiaiden ja vanhempien oriiden tulee suorittaa hyväksytysti käyttökoe. Käyttökokeeseen kuuluvat ajo vaunuilla ja/tai juontolaitteella sekä ratsastuskoe. Ajokokeet suoritetaan liitteessä olevien ohjeiden mukaisesti. Arviointiasteikko on hyväksytty/hylätty.

2.6.6 Kantakirjaluokat ja palkitseminen

Ori voidaan palkita I palkinnolla, mikäli se saavuttaa rakennearvostelussa I luokkaan vaadittavat tulokset, minkä lisäksi

- yksilö on hyväksytty eläinlääkärintarkastuksessa,
- yksilö on suorittanut hyväksytyin käyttökokeen

Jalostusarvostelussa I palkinnolla palkittu ori siirretään kantakirjan 1 luokkaan.

Ori voidaan palkita II palkinnolla, mikäli se saavuttaa rakennearvostelussa II luokkaan vaadittavat tulokset, minkä lisäksi

- yksilö on hyväksytty eläinlääkärintarkastuksessa
- yksilö on suorittanut hyväksytyin käyttökokeen

Jalostusarvostelussa II palkinnolla palkittu ori siirretään kantakirjan 1 luokkaan.

Toisessa hyväksytyssä kantakirjassa jalostusarvosteltu ori

Mikäli ori on merkitty hyväksytyyn ulkomaiseen kantakirjaan ja ori on suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavan jalostusarvostelun ja käyttökokeen, se voidaan merkitä kantakirjan luokkaan 1.

Mikäli ori on merkitty hyväksytyyn ulkomaiseen kantakirjaan, mutta se ei ole suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavaa jalostusarvostelua ja käyttökoetta, se voidaan merkitä kantakirjan luokkaan 2.

2.6.7 Jalostukseenkäyttöoikeus

Kolmevuotiaalle oriille voidaan myöntää jalostukseenkäyttöoikeus enintään kahdeksi vuodeksi. Neljävuotiaalle oriille voidaan myöntää jalostukseenkäyttöoikeus enintään vuodeksi. Viisivuotias ja vanhempi ori voi saada jalostukseenkäyttöoikeuden enintään sen vuoden loppuun, kun ori täyttää 7 vuotta. Kahdeksanvuotiaalle ja vanhemmalle oriille voidaan myöntää toistaiseksi voimassa oleva jalostukseenkäyttöoikeus.

2.6.8 Orinumero

Orinumero myönnetään oriille, joka on palkittu jalostusarvostelussa I tai II palkinnolla.

2.7 Tammojen jalostusarvostelu

2.7.1 Osallistumisoikeudet

Tammojen jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan vähintään 4-vuotiaat tammot, jotka merkitty Suomen Hippos ry:n ylläpitämään vuonohevosten kantakirjaan vähintään luokkaan 3.

2.7.2 Terveys- ja kestävyysominaisuudet

Tammojen terveysominaisuuksien arvostelu koostuu yleisen terveydentilan ja rakenteen kestävyden arvioinnista. Epäiltäessä perinnöllistä vikaa tai sairautta arvostelulautakunta voi tarvittaessa määrätä jatkotutkimuksiin.

2.7.3 Rakennearvostelu

Rakennearvostelu suoritetaan kohdassa 2.2 esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

2.7.4 Luonne

Luonnetta arvioidaan tarkkailemalla hevosen käyttäytymistä jalostusarvostelutilaisuudessa.

2.7.5 Käyttöominaisuudet

Tammojen jalostusarvosteluun kuuluu käyttökoe ratsain tai ajaen.

2.7.6 Kantakirjaluokat

Mikäli tamma saavuttaa jalostusarvostelussa palkinnon I, II tai III voidaan se siirtää kantakirjan luokkaan 1, mikäli se täyttää luokan muut vaatimukset.

Toisessa kantakirjassa jalostusarvosteltu tamma

Mikäli tamma on merkitty hyväksytyyn ulkomaiseen kantakirjaan, ja se on suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavan jalostusarvostelun ja käyttökokeen, se voidaan merkitä kantakirjan luokkaan 1.

Mikäli tamma on merkitty hyväksytyyn ulkomaiseen kantakirjaan, mutta se ei ole suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavaa jalostusarvostelua ja käyttökokeetta, se voidaan merkitä kantakirjan luokkaan 2.

2.8 Tamma- ja orinumerot

Jalostusarvostelutilaisuudessa I tai II palkinnolla palkitulle oriille myönnetään orinumero ja ja I, II tai III palkinnolla palkitulle tammalle myönnetään tammanumero.

2.9 Kilpailusuoritukset

Tamman ja oriin kilpailusuoritukset otetaan huomioon ja niiden perusteella se voi saada suoritusluokkamerkinnän.

2.10 Jalostusarvostelutulokset

Hevosesta kirjoitetaan lausunto, jossa mainitaan jalostuksen kannalta oleelliset seikat hevosen terveydestä, rakenteesta, liikkeistä ja muista ominaisuuksista. Lausunto on julkinen. Jalostusarvostelusta tulee merkitä hevosen tietoihin Suomen Hippos ry:n ylläpitämään tietokantaan.

2.11 Tuontihevosten arvostelu

Toisessa EU:n jäsenvaltiossa ja/tai Norges Hestesenter:n hyväksymään kantakirjaan merkityt vuonohevoset merkitään alkuperämaan jalostusarvostelun perusteella siihen kantakirjan luokkaan, jonka vaatimukset ne täyttävät. Mikäli yksilö merkitty hyväksytyyn ulkomaiseen kantakirjaan, ja on suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavan jalostusarvostelun ja käyttökokeen, voidaan se merkitä kantakirjan luokkaan 1. Mikäli yksilö ei ole suorittanut hyväksytysti alkuperäkantakirjan vaatimuksia vastaavaa jalostusarvostelua ja käyttökokeetta, se

voidaan merkitä kantakirjan luokkaan 2. Maahantuodut vuonohevoset voivat osallistua jalostusarvosteluun ja sen perusteella voivat nousta ylempään kantakirjan luokkaan.

3 Jälkeläisarvostelu

Jälkeläisarvostelun tekee Suomen Hippos ry:n ratsu- ja ponivaliokunta. Ulkomaisia jälkeläistuloksia voidaan käyttää osana jalostusarvostelua, jolloin hevosen omistajan on toimitettava ne määräaikaan mennessä Suomen Hippokseen. Jälkeläisarvostelun perusteella ori tai tamma voidaan palkita arvokirjaimella B, AB, A ja Valio.

3.1 Oriiden jälkeläisarvostelu

Palkittavan oriin arvosteltujen jälkeläisten keskiarvon tulee ylittää vähintään koko populaation keskitasoon. Tällöin huomioidaan arvosteltujen jälkeläisten lukumäärän ja koko jälkeläismäärän suhde.

Vähimmäisvaatimuksena oriin palkitsemiselle jälkeläistulostensa perusteella on:

arvokirjaimella B, jos

- vähintään 5 sen 1-vuotiasta tai vanhempaa jälkeläistä on palkittu Suomen Hippos ry:n järjestämässä tilaisuudessa, ja joista
  - 5 on saavuttanut I tai II palkinnon

arvokirjaimella AB, jos

- se on B-palkittu ja
- 10 sen jälkeläistä on Suomen Hippos ry:n tilaisuudessa saavuttanut I tai II palkinnon,
- tai 10 jälkeläisellä on kolme sijoitusta kansallisissa ratsastuskilpailuissa,
- tai jos 10 esitetystä jälkeläisestä 3 orijälkeläistä on palkittu jalostusarvostelussa I tai II palkinnolla tai 3 tammajälkeläistä on palkittu jalostusarvostelussa I palkinnolla.

arvokirjaimella A, jos

- se on AB-palkittu ja
- 20 sen jälkeläisistä on Suomen Hippos ry:n tilaisuudessa saavuttanut I tai II palkinnon tai kukin kolme sijoitusta kansallisissa kilpailuissa ja
- niistä 3 orijälkeläistä on palkittu jalostusarvostelulla I tai II palkinnolla tai 3 tammajälkeläistä on palkittu jalostusarvostelussa I palkinnolla

Valioluokka

A palkittu ori voidaan siirtää valioluokkaan erittäin korkeatasoisten jälkeläistensä perusteella.

3.2 Tammojen jälkeläisarvostelu

Palkittavan tamman jälkeläisten keskiarvon tulee ylittää vähintään koko populaation keskitasoon.

Vähimmäisvaatimuksena tamman palkitsemiselle jälkeläistulostensa perusteella on:

Arvokirjaimella B, jos

Yksi sen jälkeläinen on palkittu Suomen Hippos ry:n järjestämässä tilaisuudessa vähintään II palkinnolla.

Arvokirjaimella AB, jos

- se on B-palkittu ja
- 3 sen jälkeläistä on palkittu palkitsemistilaisuuksissa, minkä lisäksi
  - esitetyistä jälkeläisistä 3 on saavuttanut vähintään II palkinnon
  - tai 1 orijälkeläinen on palkittu jalostusarvostelussa I tai II palkinnolla tai yksi tammajälkeläinen on palkittu jalostusarvostelussa I palkinnolla tai
  - kahdella on kolme sijoitusta kullakin kansallisissa ratsastuskilpailuissa

Arvokirjaimella A, jos

- se on AB-palkittu ja
- 5 sen jälkeläistä on esitetty palkitsemistilaisuuksissa ja
- esitetyistä jälkeläisistä 5 on saavuttanut vähintään II palkinnon, minkä lisäksi
  - kolmella jälkeläisellä tulee olla kolme sijoitusta kullakin kansallisissa ratsastuskilpailuissa tai
  - yhden orijälkeläisen tulee olla palkittu jalostusarvostelussa I tai II palkinnolla tai yhden tammajälkeläisen I palkinnolla
  - yhdellä on oltava suoritusluokkamerkintä

Valioluokka

Tamma voidaan siirtää valioluokkaan, jos sillä on 3 vähintään kolmesti kansallisten ratsastuskilpailujen vaativissa luokissa sijoittunutta jälkeläistä tai 3 orijälkeläistä on palkittu jalostusarvostelussa I tai II palkinnolla tai 3 tammajälkeläistä on palkittu jalostusarvostelussa I palkinnolla.

3.3. Jälkeläispalkintojen myöntöperusteet

- Maahantuodun oriin tai tamman jälkeläisten tulosten huomioimiseksi niistä tulee esittää virallinen todistus.
- Tammalla tulee olla palkittu arvokirjainta AB varten 2 ja arvokirjainta A varten 3 jälkeläistä myös Suomessa.
- Oriilla tulee olla palkittu arvokirjainta B varten 3, arvokirjainta AB varten 6 ja arvokirjainta A varten 12 jälkeläistä myös Suomessa. Palkitsemisessa otetaan huomioon vain ne jälkeläiset, joiden isä on jalostukseen hyväksytty.
- Ponien palkitsemisessa huomioidaan vain ne jälkeläiset, jotka ovat puhdasrotuisia tai hyväksytyt risteytyksen tuloksena syntyneitä.
- Palkitsemisessa voidaan ottaa huomioon myös jalostusarvoindeksit.
- Palkitsemisessa voidaan ottaa huomioon myös rotunäyttelyiden tulokset.
- Ponien palkitsemisessa voidaan ottaa huomioon myös kilpailutulokset.
- Ori tai tamma voidaan jättää palkitsematta, jos se periyttää selvästi jotain jalostusta haittaavaa vikaa.
- Ori tai tamma voidaan palkita vuosittain vain yhdellä arvokirjaimella.
- Ori tai tamma voidaan palkita myös kuolemansa jälkeen.
- Tammojen arvokirjainta B myönnetään vaatimusten täytyessä automaattisesti, muita arvokirjaimia tulee anoa kirjallisesti Suomen Hippos ry:ltä.
- Mikäli jälkeläisten laatu antaa aihetta, voidaan ori tai tamma poistaa jalostuskäytöstä.

4 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu rodun voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n ratsu- ja ponivaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia arvostelutilaisuuden päätyttyä arvostelutilaisuuden kansliaan.

Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

5 Jalostukseenkäyttöoikeuteen liittyvät määräykset

5.1 Astutuskirjanpito

Oriin omistajan tai pitäjän tulee pitää astutuskirjanpitoa ja astutusluetteloa ja toimittaa astutus- ja keinosiemennystiedot vuosittain annettuna määräaikana alueensa hevosjalostusliittoon. Hevosjalostusliitot huolehtivat vuosittain alueellaan olevien oriiden jalostuskäyttöä koskevien tietojen keräämisestä ja tarkastamisesta.

5.2 Orilisenssi

Oriin omistajan tai pitäjän tulee vuosittain lunastaa orilisenssi.

5.3 Alkionsiirto

Alkionsiirron kautta syntyneitä vuonohevosvarsoja ei rekisteröidä puhtaina vuonohevosina.

5.4 Kuolleen oriin sperman käyttö

Kuolleen oriin spermaa voidaan käyttää sillä kaudella kun ori on kuollut.

6. Ratsu- ja ponivaliokunta ja arvostelulautakunnat

6.1. Ratsu- ja ponivaliokunta

Suomen Hippoksen nimeämässä ratsu- ja ponivaliokunnassa on vähintään kolme kasvatuksen asiantuntijaa. Lisäksi valiokunnassa ovat kotieläinten jalostustieteen asiantuntija, eläinlääketieteen asiantuntija, ratsastusurheilun asiantuntija, hevosjalostusliittoja edustava virkailija ja sihteerinä toimiva jalostusagronomi.

Ratsu- ja ponivaliokunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta ja toimikausia voi olla korkeintaan kaksi peräkkäin. Tarvittaessa voidaan käyttää asiantuntijatyöryhmiä.

6.2. Tamma- ja varsalautakunta

Tammojen ja varsojen arvostelulautakunta on päätösvaltainen, kun kaksi Suomen Hippos ry:n nimeämää tuomaria, joista toinen toimii puheenjohtajana, ovat läsnä.

6.3. Orilautakunta

Orilautakuntaan kuuluvat Suomen Hippos ry:n nimeämät tuomarit, eläinlääkäri ja sihteerinä toimiva jalostusagronomi. Oriiden arvostelulautakunta on päätösvaltainen, kun kolme Suomen Hippos ry:n nimeämää tuomaria, joista yksi toimii puheenjohtajana, ovat läsnä. Suorituskyvyn testien osalta käytetään erikseen nimettyjä tuomareita. Lisäksi voidaan käyttää muita koti- ja ulkomaisia asiantuntijoita.

6.4. Esteellisyys

Jos joku lautakunnan jäsenistä on estynyt tai esteellinen, nimeää Suomen Hippos ry:n edustaja hänen tilalleen sijaisen. Lautakunnan jäsenen on välittömästi saatettava lautakunnan tietoon mahdollinen esteellisyysperuste. Lopullisen päätöksen lautakunnan jäsenen esteellisyydestä ratkaisee lautakunta.

Lautakunnan jäsen on esteellinen, jos

- jäsen tai hänen lähiomaisensa on tai on ollut ko. hevosen kasvattaja, omistaja, osaomistaja, valmentaja tai maahantuoja
- jäsen tai hänen lähiomaisensa on ko. hevosen isän tai emän kasvattaja, omistaja, osaomistaja, vuokraaja tai oriinpitäjä
- jäsen on palvelussuhteessa tai muussa toimeksiantosuhteessa ko. hevosen kasvattajaan, omistajaan, osaomistajaan, valmentajaan tai maahantuojaan
- tai jos ilmenee jokin muu vastaava esteellisyysperuste, jolla luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta syystä vaarantuu.

Jos arvostelulautakunnan äänestäessä äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Vahvistettu 19.4.2015 Suomen Hippos ry, ratsu- ja ponivaliokunta